

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Füry Lajos

Cím:

A ferihegyi műúton

Forrás:

Magyarország

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1942"

Személy

A FERIHEGYI MŰUTON.

Rózsa Sándor és Bogár Imre egykori birodalmában, amerre a királyok vadásztak Megfiatalítják a kispesti határcsárdát, ahol Rózsa Sándor „hét éccaka” mulatott

A villamos szinte visszahökölten áll meg a nagy fehér tábla előtt, amelyen fekete-betűs felírással az áll: Kispeszt. A kalauz kétszer is bekiáltja a megállót:

— Határút, átszállóhely.

Az Üllői-út menti földeken a két-háromnapos jóidő magasba szökkenette a zöldeket és arra hátul már megeredt az akác-erdő is. Itt kezdődik a Ferihegyi repülőterre vezető műút, amely kikanyarodik az Üllői-útból, nekiszalad a szántóföldeknek, az akácerdőnek, a vasúti töltésnek és kanyarog Pestszentlőrinc felé. Szombat délután nem dolgoznak már a munkások, hanem az út mentén heverésznek a napon, a fizetést már felvették és most várják a villamost, vagy a vonatot, amely néhány órára hazaviszi őket a családjukhoz. Pontosan itt végződik a főváros közigazgatási határa és a határvonalon üttököpt, rozszant, sárga, máladozó vakolatú csárdaépület áll, a Határcsárda. Legutóbb még nagy táblák hirdették az istállóval is rendelkező beszálló kocsi oldalán: Hoha sárga, itt a csárda, itt a jó bor, itt igyál.

Most már agyonkepatott rozsdás bádglapokról alig lehet kibetűzni: Friss csapolás. Az építkezés fikezdte a csárdát is. A szomszédban, az út mentén új vámpépületet emeltek, a műút is itt toroklik be, azután a jobboldali közlekedésre való áttérés beljebb szorította a csárdát és lebontották a várszerű ugar falait. "Lát-sá" rakták a falakat megfoldozták, a téplákat bevakolták s közben alig tudták. talán a munkások közül senki, hogy mi minden történt itt a csárda környékén, a csárda falai között és azon túl, amerre a Ferihegyi műút halad. A krónikások feljegyzései elkeverednek az öregek legendáival és néha kerekded, romantikus mesék bontakoznak ki az emlékezés szárnyain a mult idők mindent feledésbe borító homályából.

A kétszázötven éves csárda

Régi feljegyzések örökítik meg és hitelesen igazolják, hogy valamikor ezen a területen táborozott a Mátyás király megválasztására gyülekező hadsereg, itt ta-

nyáztak Dózsa György parasztjai is, innen indult IV. Béla hadaival a tatárok ellen és az utolsó seregszemlét itt tartotta meg. Feljegyzik a krónikások azt is, hogy a rákosi országgyűlésre érkező rendek itt táboroztak, mert ennek a területnek voltak a legjobb legelői. Mátyás király többször megfordult ezen a vidéken. De már a honfoglalás korában is fontos szerepet játszott e hely, mert itt bonyolódott le az akkori Aquinkumnak tartó kereskedelmi forgalom.

Bagossy Géza Kispestről irt feljegyzéseiben a következőket jegyzi meg.

„... A jelenlegi város homokos térségei dús legelőt adtak, tarkítva rétekekkel, kaszálókkal, itt-ott nádas és mocsár volt kisebb tavakkal. Néhol kiemelkedő homokdombok uralják a tájat, ahol pásztoremberek ütötték fel tanyájukat esti pászortűz mellett. Tarkította a tájat sok bozót, cserje és kevés fa, melyekben szegénylegények, betyárok, lököttök, zslványok tanyáztak és innen leselkedtek a Debrecen-Szolnok felől jövő Üllői-úton a delisáncp Pestre utazókra, akiket könyörtelenül kiraboltak, amíg Ráday Gedeon az 1870-es években pandurjaival meg nem tisztította tőlük az egész Alföldet.”

Egy másik helyen pedig a következőket írja:

„... A mai Kispesten, Budapestre vezető Üllői-út az egykori szemtanúk elbeszélése szerint homokos, itt-ott mocsaras, néhol fás, bokros területen vezetett keresztül, melyen a Pestre igyekvő teherko-

csik gyakran elakadtak. A Határcsárda régen épült, ezelőtt mintegy 250 évvel, amely igen sok híres vendéget láthatott és felsőbb királyi parancsra épült, hogy a vadászatra kiránduló uraknak legyen hol megpihenniök.

Bogár Imre hajdani híres betyár is megfordult itten, akit később gróf Ráday Gedeon pandurjai fogtak el, alva a kispesti erdőben és a mai Szent László kórház melletti erdőben, a Gyáli-útnál akasztották fel 1872-ben...”

Harc lóhátról, karikással és fokossal

Ezek a feljegyzések azután az öregebbek ajkain színes mesékké dagadnak. Az öregapák hallották így, az öregapáiktól és adták tovább az unokáiknak a hiteles történetet. Ma már kevés öreg ember emlékszik a csárda történetére, de akik emlékeznek, azok alaposan kicifrázva mesélik el a történetet.

Hogy is volt csak? Nem baj, hogy az országos vásárokon árult filléres színes füzetek számtalanszor feldolgozták ezeket a betyárhistóriákat, s talán az öregebbek is sok történetet ebből vettek át, a nép azonban teljesen a magáénak vallja ezeket a históriákat. Büszkén emlegetik erefelé az emberek: Az én öregapám Kossuth Lajos urral beszélt, néhány Kossuthbankót ma is őrizünk a láda fiába. Az én

őregapám látta Rózsa Sándort. Az enyim meg kezét fogott Kossuth Ferenc ural.

Azután a betyárookra terelődik a szó.

— Nem voltak ám azok olyan rossz emberek, mint ahogyan sokan gondolják róluk. Magyar embert nem igen bántottak, a szegény embert pedig egyáltalán nem, hanem még támogatták. Őregapám mesélte, hogy egyszer egy lakodalomban váratlanul megjelent Rózsa Sándor, betyárjaival. A lakodalmas nép szívesen látta a szegénylegényeket, akik reggelre 7 tinót hajtottak a fiatal pár udvarára, viszonzásképpen a szíves vendéglátásért. Egyszer meg a megyei pandurok elől menekültek a szegénylegények és az egyik szegény pásztorától kértek útközben egy kis frissítőt. A pásztor szívesen látta őket és nem árulta el Rózsa Sándort, a világ minden kincséért sem, pedig ekkor már óriási jutalomdíj volt a fejére tűzve. Sokat hadakoztak ezen a vidéken az osztrák katonákkal, meg a megyei pandurokkal, a lóhátról karikás ostorral, meg pályvával harcoló betyárok, akik csak azoknak az uraságoknak a gulyáit látogatták, akik nem fizették a szokásos adót.

Arról is megemlékeznek, amikor Rózsa Sándor megszökött a kufsteini várbörtönből, itt várta Sátán nevű lova, a kispesti Határcsárdánál, ahol kedvesével, „hét álló nap és hét éccaka” mulatott a betyár és a pandurok egészen körülállták már a csárdát, utolsó pillanatban egy öreg juhász segítségével mégis sikerült kereket oldania az üldöző pandurok elől.

A kitoloncolt szerkesztőség a határon

Bogár Imréről, a másik híres alföldi szegénylegényről pedig még ma is táblák emlékeznek meg némelyik öreg kispesti vályogház oldalában. A krónikák száraz feljegyzéseit a nép romantikus mesével színezi ki. Azt mondják, hogy Bogár Imre otthagya régi kedvesét, Sárát és egy idegen nővel mulatott a Határcsárdában.

sára feltékenységében elment a vármegyéhez és elárulta kedvesének rejtekhelyét. A pandurok éppen akkor ütöttek rajt, amikor az erdőben lévő tanyáján fardalmait pihente ki a betyárvezér. A helyszínen fel is akasztották Bogár Imrét, akiről csak később tudta meg feltékeny kedvese, hogy hű maradt hozzá. Bánatában Sára öngyilkos lett.

De nem volnánk elég hű olvasói a krónikáknak és hallgatói a nép meséinek, ha be nem számolnánk az első kispesti újságiról, Sepper Kajetánról. Feljegyzi róla a krónika azt, hogy miután Kispest területéről kitoloncolták a harciastollú újságírókat, ide menekült a Határcsárdába és itt ütötte fel tanyáját. A Határcsárdában működött a szerkesztőség, itt készült az a sokat emlegetett röpirat, amelyet bosszújában írt Sepper Kajetán, s amelynek a cíve volt a „Kispesti gazemberek”.

Néha egészen összekeverednek a hihetetlenül hangzó történetek, néha megkopnak az emlékek és elhalnak a régi öregekkel együtt. Mind kevesebb és kevesebb ember emlékszik már ezekre a históriákra, amelyeket a mai fiatalok már el sem hisznek. És ha majd nemsokára megindult a Feriegyi műúton a forgalom a repülőtér felé, a száguldó áramvonalas autókban igen kevés ember gondol majd arra, hogy Rózsa Sándor egykori birodalmában jár, s talán éppen itt bujkált a pandurok elől Bogár Imre szegénylegényeivel. A kijavított Határcsárdát is megfiatalították, mintha le akarnák tagadni, hogy több, mint két és félszáz éves és késői gazdái nem is sejtik, hogy elődeik egykor, ezen a helyen kiknek mérték a bort.

■ Fűry Lajos.